

SODOBNI VOJAŠKI IZZIVI

20 LET VOJAŠKE STROKOVNE IN ZNANSTVENE LITERATURE

Besedilo: dr. Liliana Brožič

Septembra 2018 bo 20 let, odkar je Generalštab Slovenske vojske prvič izdal svojo publikacijo. Takrat se je imenovala Bilten Slovenske vojske. Pobudo zanjo je dal načelnik Generalštaba Slovenske vojske generalpodpolkovnik Iztok Podbregar. Želel je, da bi vsi tisti pripadnice in pripadniki Slovenske vojske, ki so bili na različnih šolanjih doma in v tujini, z drugimi delili znanje, ki so ga pridobili, in sicer tako, da ga zapišejo. Tako se znanje, vedenje in razumevanje vsebin ohranijo, širijo in so dostopni tudi mlajšim generacijam.

Beseda bilten je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika pojasnjena kot »kratko uradno sporočilo javnosti, objava«. Tako so bili v zgodovini znani »vojni bilteni« ali »informativna gradiva«. V podjetjih in ustanovah je bila temu namenjena publikacija z najpogostejšim imenom »vestnik«. Temeljno poslanstvo biltena vojske je torej bilo obveščanje zaposlenih.

Evgen Primožič je bil ena izmed oseb, ki so poleg rednih del in nalog naslednjih deset let posvetile temu, da je Bilten Slovenske vojske izhajal. Na tej poti je ob pomoči glavnih in odgovornih urednikov ter članov uredniških odborov skrbel za vse operativne postopke, ki so bili nujni, da je publikacija nastala ter obstala. Do leta 2008 je izšlo 24 števil, v katerih je bilo na 3769 straneh objavljenih 209 člankov.

Kot zelo pomembna se je pozneje pokazala odločitev, da ima publikacija slovenske in angleške naslove, povzetke v obeh jezikih in ključne besede, v organizacijskem smislu pa glavnega in dogovornega urednika ter uredniški odbor. Tehnična in vsebinska zasnova je od prve številke naprej izpolnjevala glavne pogoje za razvoj publikacije v strokovno vojaško literaturo.

Po poti sprememb

Že leta 2007 so se zgodile pomembne spremembe. Takrat so v Biltenu Slovenske vojske prvič objavili svoje članke v angleščini predavatelji iz Centra za varnostne študije George C. Marshall v Garmisch-Partenkirchenu v Nemčiji.

Leta 2008 so bile uvedene anonimne recenzije, ki so bistveno pripomogle k dvigu kakovosti objavljenih člankov. Recenzija je strokovni pregled besedila. Njen temeljni namen je članek oceniti s tehničnega in vsebinskega vidika ter predlagati avtorju članka mogoče izboljšave. Anonimnost recenzij je pomembna, saj lahko recenzent članek oceni objektivneje, kadar ne ve za avtorja besedila. Da bi bile recenzije čim bolj nepristranske, torej objektivne, članek ocenita dva recenzenta. Kadar je njuno mnenje zelo različno, morda celo kontradiktorno, članek oceni še tretji recenzent.

Uvedba recenzij je prinesla dodatno delo za recenzente in vse druge, ki so si v naslednjih dveh letih intenzivno prizadevali Bilten kakovostno razviti v znanstveno in strokovno publikacijo Slovenske vojske. Leto 2008 je bilo pomembno za stilsko prenavo publikacije. Temeljna oblikovna sporočila, kot so na primer podoba Rudolfa Maistra, napis ZNANJE ZMAGUJE in vojaška zelena barva, so ostala, vendar v bolj prefinjeni izvedbi.

Samo leta 2008 je bilo v štirih številkah objavljenih 53 člankov ali v povprečju 13 člankov na številko. V obdobju od 2009 do 2010 je izšlo 42 oziroma 45 člankov na leto. Obdobje od 2008 do 2010 je bilo z vidika nastajanja znanstveno-strokovnih besedil na obrambno-vojaškem področju najproduktivnejše. K temu je pomembno pripomoglo dejstvo, da so bili tako recenzenti kot avtorji člankov za svoje delo finančno nagrajani.

Sledila je svetovna finančna kriza, ki se je odrazila tudi na Biltenu Slovenske vojske, tako v višini sredstev za njegovo tiskanje kot tudi s posebnim sklepom Vlade Republike Slovenije, ki je prepovedal sklepanje avtorskih pogodb z zaposlenimi. Primanjkovalje finančnih sredstev je vplivalo tudi na avtorje člankov in recenzente iz drugih ustanov. Posamezne številke so postajale vedno bolj tanke in postopoma so dosegle povprečje od pet do sedem člankov na številko.

Do kakovostnih rezultatov

Trud za doseg kakovostne publikacije je pokazal prvi in najpomembnejši uspeh z uvrstitvijo takrat še Biltena Slovenske vojske v mednarodno podatkovno bazo PAIS International leta 2010. Leta 2011 se je Bilten Slovenske vojske preimenoval v Sodobne vojaške izzive. S postopnim uvajanjem sprememb publikacija ni bila več kratke informativne narave, kar se je pokazalo v vsebini in obsegu posameznega izvoda številke. Publikacija je postajala vse bolj strokovna in znanstvena.

Eno izmed meril za uvrstitev v mednarodno podatkovno bazo je bilo, da mora biti tretjina objavljenih člankov klasificirana kot znanstveni članki. Iz preglednice 1 je razvidno, da kakovost v tem smislu nikoli ni bila težavna.

LETO	ŠTEVILO ČLANKOV	ZNANSTVENI	STROKOVNI	ŠTEVILO STRANI V LETU/NAKLADA
2016	25	18 (72 %)	7 (28 %)	546/300
2015	21	10 (48 %)	11 (52 %)	472/300
2014	25	16 (64 %)	9 (36 %)	550/500
2013	24	12 (50 %)	12 (50 %)	588/500
2012	26	11 (44 %)	14 (56 %)	721/500
2011	31	17 (54 %)	14 (45 %)	647/500
2010	45	17 (37 %)	28 (62 %)	834/500
2009	42	18 (43 %)	24 (57 %)	930/500

Preglednica 1: Statistični prikaz deleža člankov glede na klasifikacijo v obdobju od 2009 do 2016

Da gre za kakovostno publikacijo, ki je zanimiva tudi za tuje avtorje, dokazuje podatek, da sta se z leti povečala deleža avtorjev iz drugih domačih ustanov in avtorjev iz tujine. Žal avtorjev člankov iz upravnega dela Ministrstva za obrambo v dvajsetih letih kar devetkrat nismo uspeli pridobiti.

Letnik	Skupno število prispevkov v letniku	Skupno število avtorjev	Avtorji z MO		Zunanji	Tuji
			SV	MO		
1/1999	10	10	10	0	0	0
2/2000	16	17	17	0	0	0
3/2001	11	13	12	0	1	0
4/2002	11	12	11	0	1	0
5/2003	18	20	19	1	0	0
6/2004	6	6	6	0	0	0
7/2005	13	17	17	0	0	0
8/2006	39	47	20	6	21	0
9/2007	32	45	26	1	14	4
10/2008	53	70	20	8	35	7
11/2009	42	58	28	4	21	5
12/2010	45	53	14	11	13	15
13/2011	33	47	21	3	20	3
14/2012	19	31	16	4	6	5
15/2013	19	33	11	0	17	5
16/2014	25	30	11	8	6	5
17/2015	21	25	20	0	3	2
18/2016	25	30	10	2	3	15
19/2017	24	30	13	0	9	8
SKUPAJ	462	594	302	48	170	74
Odstotki na skupno število avtorjev			51 %	9 %	28 %	12 %

Preglednica 2: Statistični prikaz deleža avtorjev glede na njihovo okolje

Zakaj pisati članke?

V Slovenski vojski in na Ministrstvu za obrambo imamo zaposlenih veliko ljudi s posebnim, predvsem vojaškim, znanjem, o katerem je zapisano nič ali pa zelo malo. To pomeni, da zainteresirana zunanja javnost o veliko vojaških vsebinah ne more dobiti različnih strokovnih informacij. Zato je tudi izmenjava znanja znotraj vojske in ministrstva manjša, kot bi lahko bila sicer. Znanje na področjih varnosti, obrambe, vojaštva je zelo pomembno in se hitro spreminja, zato je njegova pretočnost najpomembnejša.

V Sloveniji ni veliko publikacij, ki bi bile namenjene obrambno-varnostnim in vojaškim vsebinam. Zakon o obrambi zahteva razvoj vojaške strokovne literature v obrambnem sistemu. Nobena druga ustanova v Sloveniji nima te naloge. Zato je v upravnem delu ministrstva nekoč že izhajala publikacija Vojstvo. Zelo kakovostna publikacija Zbornik študij je v preteklosti nastajala v Centru za strateške študije. Še vedno izhaja revija SV, ki jo zdaj berete in ima zelo dolgo tradicijo.

V Slovenski vojski so razvoju vojaške strokovne literature namenjeni Vojaškošolski zbornik in Vojaška zgodovina, za zahtevnejše avtorje in bralce pa Sodobni vojaški izzivi. Gre za periodične publikacije. Nastajajo tudi druge posamične publikacije, kot so na primer zborniki ob različnih priložnostih, monografije in priročniki.

Pisati članke za objavo v publikacijah sicer ni tako preprosto kot pripraviti objavo za Facebook ali katero drugo socialno omrežje. Zahteva nekaj časa in truda. Je pa res, da z objavo dokažemo sebi in tudi drugim, da nekaj znamo in si upamo. Uredniki periodičnih publikacij na ministrstvu radi spodbujamo, pomagamo, svetujemo in usmerjamo vse zainteresirane prihodnje pisce, naj le delijo svoje znanje z drugimi in tako pripomorejo k povečanju slovenske vojaške strokovne pa tudi znanstvene literature. Kdo bo razvijal obrambno in vojaško stroko, če to ne bosta Slovenska vojska in Ministrstvo za obrambo.